DİLKEŞHÂVERÂN MAKÂMI

TEMEL BİLGİLERİ

&

TÜRK MÛSIKÎSİNDE KULLANILAN ARANAĞMELERİ

(Fasıl Mûsıkîsi için Yardımcı)

Erdinç ÇELİKKOL

www.erdinccelikkol.com

DÎLKEŞ-HÂVERÂN MAKÂMI

(XIV. YY. DÎLKEŞ; Gönül çeken, HÂVERÂN; Doğulular, Doğu-Batı)

* **KARARI** : Fa (♯) IRAK,

* **SEYRİ** : Güçlü bölgesinden

* **DİZİSİ** : **Pest'ten Tiz'e; Lâ - Dügâh'ta HÜSEYNÎ MAKÂMI DİZİSİ**

Lâ - Dügâh'ta HÜSEYNÎ 5'lisine (K S T T)

Mi - **HÜSEYNÎ**'de *(Çıkıcı)* **a) UŞŞAK 4' (K S T),**

(İnici) **b) KÜRDÎ 4' (B T T)**'ne

Fa (♯) **IRAK**'ta (Eksik) **SEGÂH 5' (S T K S)** nin eklenmesiyle oluşmuştur.

(HÜSEYNÎ DİZİSİNE,
FA(♯) IRAK'ta **SEGÂH** eklenmesi.

DÎLKEŞ-HÂVERÂN MAKÂMI

* **PERDELERİ** : **Lâ - Dügâh'ta HÜSEYNÎ MAKÂMI DİZİSİ Perdeleri;**

Dügâh, Si (♮) Segâh, Çârgâh, Nevâ, Hüseynî,

Hüseynî, Fa (♯) Eviç veya Fa (♭) Acem, Gerdâniye ve Muhayyer ile

Fa (♯) **Irak**'ta *(Eksik)* **SEGÂH 5'Perdeleri;**

Fa (♯) Irak, Rast, Dügâh, Si (♮) Segâh ve Çârgâh

* **DONANIMI** : Si (♮) **SEGÂH** , Fa (♯) **EVİÇ**

* **GÜÇLÜŞÜ** : Mi - **HÜSEYNÎ**

* **YEDENİ** : Mi (♯) **ACEM AŞÎRÂN** Perdesi.

* **MUHTEMEL GENİŞLEME, GEÇKİ VE ASMA KARARLARI**

Lâ - Muhayyer'de;	**UŞŞAK**'lı (Simetrik) veya **KÜRDÎ**'li,
Sol - Gerdâniye'de;	**RAST**'lı veya **BÛSELİK**'li,
Fa (♯) Eviç'te;	**SEGÂH**'lı (Simetrik) veya
Re - Nevâ'da (bazen);	**RAST**'lı veya **BÛSELİK**'li,
Do - Çârgâh'ta;	**ÇÂRGÂH**'lı,
Si (♮) Segâh'ta;	**FERÂHNÂK**'li,
Sol - Rast'ta;	**RAST**' lı,
Mi - Hüseynî Âşîran'da;	**UŞŞÂK**'lı ve
Re - Yegâh'ta;	**RAST**'lı.

* **ÖZET SEYİR**: Seyre; Genellikle Güçlü bölgesinden Lâ - **Dügâh** perdesinde **HÜSEYNÎ**'li ve Mi - **Hüseynî**'de **UŞŞÂK** veya **KÜRDÎ**li başlanıp, aynı zamanda güçlü perdesi olan Mi - **HÜSEYNÎ** perdesinde önce **UŞŞAK**'lı veya **KÜRDÎ**'li **YARIM KARAR** yapılır.

Daha sonra, yine **HÜSEYNÎ MAKÂMI** Seyir anlayışına, diğer uygun **geçki** ve **asma karar**'lar ile **DİLKEŞHÂVERÂN** Makâmının özelliği olan Fa (♯) **Irak** perdesinde **SEGÂH** Çeşnisiide eklenerek süren seyir, Sonuçta; Fa (♯) **Irak** perdesinde ve genellikle *(Eksik)* **SEGÂH 5'** ile noktalanır.

DÎLKEŞ - HÃVERÃN

AĞIR AKSAK

1 - ZEKÂİ Dede "Sâyesinde şimdi olduk şâdüman"

2 - Hasan FEHMİ MUTEL "Bâğ-ı hüsnünde gönül bülbülü"

3 - Selânikli AHMET Bey "Şöhret-i aşkım yayıldı"

DÎLKEŞ - HÃVERÃN

AĞIR AKSAK

4 - Selânikli AHMET Bey "Gülşen-i aşkın hezârı"

5 - BÎMEN ŞEN "Bir teessür görünür tatlı"

6 - FENNİ Bey "İltifât-ı kesti artık"

DÎLKEŞ - HÃVERÃN

SENGÎN SEMÃÎ

7 - FENNİ Bey "Mahzûn gönülü girye-i"

DÎLKEŞ - HÃVERÃN

8 - Muallim İSM 199İL HAKKI Bey "Her şâm-ü seher"

9 - BÎMEN ŞEN "Sen bir gül idin, bülbül-ü"

10 - Zeki ÃRİF ATAERGİN "Kim görse seni aşkına"

DÎLKEŞ - HÃVERÃN

Aksak SEMÃÎ ve CURCUNA

11 - SÃDULLAH Efendi "Hiç sorma sakın hâl-i dîl-i zâre"

DÎLKEŞ - HÃVERÃN

12 - Zeki ÃRİF ATAERGİN "Gez, dolaş ağyâr ile"

13 - Hasan FEHMİ MUTEL "Sevgilim gel etme naz"

DÎLKEŞ - HÃVERÃN

MÜSEMMEN

14 - Hasan FEHMİ MUTEL "Gelince aşkımı cânânıma"

DÎLKEŞ - HÃVERÃN

DEVR - İ HİNDÎ

15 - Muallim İSMÃİL HAKKI Bey "Vech-i pertev bârını

16 - TURAN YALÇIN "Mãrifet sandın gidip te"

17 - FENNİ Bey "Ey şûh-i cefã pîşe"

DÎLKEŞ - HÃVERÃN *AKSAK*

18 - FENNİ Bey "Sevdim seni ben, düştüm belâya"

19 – BÎMEN ŞEN "O çapkın büsbütün yaramaz oldu"

DÎLKEŞ - HÃVERÃN

A K S A K

20 - BEYLİK

21 - CİNUÇEN TANRIKORUR **"Bir yıl daha can verdi zamãnın"**

22 - METİN EVERES **"Güzelim zehre gerek yok"**

DÎLKEŞ - HÃVERÃN

AKSAK

23 - ERDİNÇ ÇELİKKOL "Güller vere düşmüş kederinden"

24 - Zeki ÃRİF ATAERGİN "Sana dîldâdedir canım"

25 - SEMAHAT ÖZDENSES "Duydum ki güzel sözlerinin"

26 - EKREM Bey "Şûrî de havfa, yâre yâr"

